

ductives tant l'arrel germ. SING- com la sufixació en -IK; a base només de dos NLL, tan isolats l'un de l'altre, i junt amb els quals no es constata un NP parrió.

I el paisatge toponímic del nostre no lliga gens amb l'una ni amb l'altra via etimològica. Els NLL provinents de NPP germànics, cessen gairebé del tot més al NO. de l'Urgellet i Berguedà: quasi res a Cerdanya, menys a Andorra i a l'extrem Sud del Pallars Jussà i Ribagorça: veg. les llistes de E.T.C. I, 244-5. Quant a l'ambient brutalment i enèrgicament pastoral del Pallars Sobirà i Alta Ribagorça, els Senyors amb nom germànic no hi haurien tingut acollida pacífica: cf. la sangonant «altercació» que ens descriu el doc. de 947 a la «valle Singici»; tampoc a l'Alt Pallars, aigües amunt de la Conca de Tremp, no van entrar celtes ni indoeuropeus, de cap branca.

Repassem-hi la toponímia: forta majoria pre-romana, i de la branca ibero-basca quasi tota, *Senargüé* (en el doc. de 1100), *Arданui*, *Ardoné*, *Denui*, *Escan(u)é*, *Bilargüé*, (N)erill, *Irgo*, *Iran*, *Iguèrri*, *Alins*, *Rallui*, *Ovarra*, *Ovis*, *Beranui*, *Serradui*, *Sarradé*, -ado, *Cercuran*, *Arasan*, *Suert*, *Besiberri*, *Montiberri*, *Sirés*, *Llesp...* Amb algun entremetiment de romànic ben arcaic: *Bonansa*, *Nials*, *Casterner*, *Fontjanina*, *Cierco*, *Valira*, ¿*Viu* (amb *Viuet*)? Només *Castanesa*, sembla vagament indoeuropeu o centro-europeu.

En aquestes condicions és més prudent, quasi forçós, cercar enllaços ibero-bascos. Quina fesomia més semblant a la del nostre SENG(T)ZE que la del nom ben conegut de *Çalgiçe*, poble de la Sule —avui els bascos escriuen z en lloc de la ç que usaven Detxepare, Leizarraga, Oihenart etc.; però és una sorda sibilant no massa diversa de la s basca (no sempre han estat compartiments estancs). I ja hem vist que hi ha Çe- en algunes mencions antigues del nostre (1036, 1045 etc.), i en altres de més arcaïques veiem Sa- (788, 975). En tot cas, com és ben sabut, la terminació -itze és extraordinàriament fecunda en basc i en la nostra toponímia bascoide (E.T.C. I, 163; II, 100); així o en la forma transposada -ste (*Bastanist*).

En definitiva, la nostra conclusió ha de ser que hi ha una base bascoide paral·lela:

SENGIÇE	<i>Senyiu</i>
	d'on
SALGIÇE	<i>Çalgiçe</i>

 i, cada un, amb lleus variants.

En SENGIÇE, si hi isolem la primera part, hi retrobarem l'arrel basco-aquitana SEN- que hem vist, en derivats múltiples, en l'article *Senet*; i que ara ací bastarà enumerar de nou, sense els detalls: 1) *Senet*, 2) *Senz*, 3) *Sin*, 4) *Sen* d'Amunt i d'Avall, 5) *Seneta*.

I enllaçats amb l'amplificat basc *senar* i derivats i remuntant-se a SENARRI aquitànic, del qual havíem trobat propagació en *Senarús* i *Senaros* d'altres terres catalanes (art. *Samalús*); i en el present hem vist així mateix l'antic derivat *Senargüé* (SENARÖI).⁵

Afegim-hi d'altra banda SENYIS i *Senyús* fent joc amb *Senyiu*. En efecte *senis* és un grupet de bordes

en un pla, i amb una font, en el te. de Castanesa (XIX, 145). Com que això és davant per davant de *Senyiu*, a l'altre vessant de la Valira de Castanesa (la que hem trobat citada en el doc. de 947), seria ben natural suposar que de *Senyiu*, sobre la seva base llatinitzada *SENGICE, es vagi formar un derivat (*villare*) *SENGICIU, vilaret dependent de la «vall singicitana». El qual, normalment, donava *Senyis* en fon. catalana.

Més lluny, a la dr. del Segre, en l'Urgellet, trobem un altre nom que té l'aire d'una formació paral·lela a la de *Senyis*: o sigui SENYÚS,⁵ prop de Cabó (E.T.C. I, 224, 355). Aquest, més que derivat, pot resultar d'un encreuament de la nostra arrel amb *Nyus*, variant d'*Amyús*,⁶ te. de La Guàrdia d'Ares, que en E.T.C., 176-177, he enllaçat amb *Anyà* i el múltiple grup dels noms provinents del bc. ANGIO 'devesa'.

A la Comuna de Gistau, al costat mateix de *Sin-* que he posat (amb n.º 3), a l'article *Senet*, hi ha *Senes* (altres diuen *Señes*) «lugar» de 85 hab. (E.T.C. I, 144), on la vocal torna al timbre e; però d'altra banda tornem a i amb *Sinyo*, pda. muntanyenca, amb una borda, a Vall Ferrera (E.T.C. I, 150), en el te. d'Ainet de Besan (XXI, 175).

Si ens endinsem més per Aragó, trobem, i ja d'antic, formes més complicades o derivades. *Sinués*, poble del p. jud. Jaca (E.T.C. I, 142), que ja consta en la forma *Signós* en un doc. de 1203 (BABL III, 473); i ja dins Navarra, *Sengáriz*, que ja veig en un doc. de 1076-93, en el *Cartulari* de Fanlo (83.4).

Que en aquest vastíssim grup, ben multiforme, no tot ha quedat aclarit a fons; i que molts detalls que he insinuat es presten a objeccions, no dubto a reconèixer-ho. Però la força del conjunt no la debiliten. Ni deixen dubte sobre la conclusió referent al cap de fila: *Senyiu* és també un nom d'origen ibero-basco-aquitànic. I de la banda dels mots designant parentiu o afinitat (*sen-*, *senar*, *seme*). No, p. ex., del grup de *çani/çai* 'guardià', *sein* 'criat' (cf. art. *Sanaiija*); els quals, però, potser explicarien, per contaminació, les variants minoritàries en Ç- del nostre.

Per al problema de *Senyiu* ja no és essencial explicar d'on ve l'element *Çalgi-* que hem establert com alternatiu de *Sengi-çe* en l'equació supra. Però serà instructiu indicar l'etimologia intra-basca que hi endevino. L'important topònim *Zaldibar* (Ç-) de l'alta Guipúscoa tingué més antigament la forma *Çalgi-bar*. Ormaetxea en *Arrasateko Toponimia* (vol. 15 de l'*O-nom. Vasconias*, pp. 435, 37) entre les mencions antigues troba 14 de la forma *Çalgi-bar*, les més arcaïques, des de 1411, i 13 més del S. xv; 3 de la forma *Zaldibar* en el S. xvi junt amb altres 13 de *Zalgi-bar*, i unes 30 de *Zaldibar* en els Ss. xviii-xx. Precessió cronològica que demostra que *Çalgi-bar* era més arcaic que *Çald-ibar*.

Es comprèn, doncs, que és un compost del basc *çaldi* 'cavall' amb *ibar*, o sigui 'ribera de cavalls' (cf. el nostre *Viladecavalls*); i el celtisme EPO-REDA, d'on els *Breda* del nostre Nord-est i Nord compostos del cèlt. *epos* 'cavall' i *reda* 'camí'. I que *çaldi* havia sigut